

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unirea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei**Foale bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Dar din dar

(+). *Blajul a fost binecuvântat de Dumnezeu în toată vremea cu suflete alese. Unul dintre cei mai buni ai săi însă, după o vreme de ucenicie și apostolie în cuprinsul acestei cetăți a spiritului creștin și român, și-au îndreptat pașii în spre alte meleaguri. Cei mai mulți de bună voie, mânați de dorul inimii lor. Unii siliți de împrejurări vitrege. Căpetenia acestora din urmă este însuși întemeietorul Blajului, vlădicul-mucenic Inochentie Micu. Ori pe unde i-a purtat însă voia proprie, ori a altora, cu toții au fost făclii și luminare, lăsând urme binecuvântate.*

De aceea ctitoria marelui Inochentie Micu se bucură de toți bunii săi filii, cărora la este rânduit să-și cheltuiască energiile morale și intelectuale între zidurile sale. E mândră însă și de aceia cari pleacă la apostolie în alte părți. Simion Bărnăuțiu nu s'a stins în umbra catedralei blăjene, ca Timoteiu Cipariu, dar opera săvârșită de acesta în lumea universitară din capitala Moldovei e de proporții uriașe și cu resfrângeri de cari încă suntem departe de a ne da seamă deplin. Așisderea și Aron Pumnul trece în Bucovina, înviorând acolo sentimentul național. Catedra lui de l. română, cum mărturisește Hurmuzachi, a devenit pentru ai noștri din acele părți înstrăinate cu sâlnicie, „paladiul științei naționale, altarul simțului și al virtuții, vatra naționalității române”. Bunea a muncit în Blaj și știm ce a făcut pentru neam și lege. Dar e ușor de bănuț ce operă uriașă ar fi săvârșit acest om extraordinar dacă s'ar fi realizat ideea de a-l trimite să facă apostolie creștină și română între frații macedoniei, cum se plănuișe într-o vreme.

Calea blăjenilor, atât dincoace cât și dincolo de munți, e cale punctată de înfăptuirii luminoase, fie că-i vorba de persoane bisericicești cari, ca Petru Pop prepozitul lugojan, lasă fundațiune pentru ajutorare de școli și școlari; ori de persoane mirenești ca Budai-Deleanu, secretarul Curții de Apel din Lemberg, după care au rămas o seamă de lucrări românești pline de spirit și de dragoste de neam, sau ca profesorii Iosif Manfi și Ion Coste din Iași, Ion Măiorescu, Ion Faur, S. Mihălescu din Craiova, Demetriu Farago din Focșani, Augustin Ungur din Piatra-Neamț, Ion Mărculețiu din Bârlad, Ștefan Pop din București, și alții din alte centre cari le vor păstra pomenirea cu venerație. — De cei trecuți în lumea dreptilor numai de curând, ori chiar aflători în viață, nu mai vorbim. Li cunoaștem și suntem mândri de ei. Prestațiile lor valoroase acolo unde se află, și cinstea pe care o aduc prin aceasta orașelului dela îmbinarea Târnavelor, ne recompensează din belșug pentru paguba de a nu-i avea în permanență aici. — Cătu-i pentru poetul Aron Cotruș, deși este elev al Blajului, Blajul nu-l putea reține la sine din simplul motiv că-i . . . fiu al altei biserici. Școlile Blajului văd însă și așa în scrisul lui suflet din sufletul lor. Și se bucură sincer de aceasta. — S'aude?

Destinul românesc

O seamă de idei prilejite de sfințirea unei biserici române unite în Capitala Țării Românești

de C. CERNĂIANU

Destinul românesc a fost zămislit în legătură cu Roma eternă și creștină, și de aceea el nu s'a putut, nu se poate, și nu se va putea, ajuta și realiza fericit și deplin, decât în legătură cu Roma. Acesta este adevărul simplu și luminos care, pentru oricine-i lipsit de prejudecăți, se impune ca o axiomă și se dovedește ca o ecuație, după cum doi și cu doi fac patru.

Indiscutabil și nelindoiș, ne-am născut ca Români și ca creștini în legătură cu Roma. Primele 9 veacuri, ca popor de origine geto-dacă, am supt laptele etnicității latine dela Roma, prin mijlocul credinței creștine, care a înfrățit pe învinși și învingători, și de aceea neamul românesc s'a zămislit în adâncurile ființei lui ca popor de origine etnică daco-romană și de credință religioasă creștină. Nimeni nu mai poate tăgădui realitatea aceasta astăzi, nestăpânit de prejudecată și condus numai de bună credință și de adevăr.

Dar destinul neamului românesc a fost, după încheierea lui ca atare, supus unei grele încercări, unui pericol ca și de moarte, pentru că deodată i-s'a tăiat artera de viață și de credință cu Roma. Încercuit, izolat și înstrăinat de Roma, prin slavo-bizantinism, destinul românesc s'a întunecat până la înăbușire și moarte națională, din care a putut scăpa și prinde noi puteri de rezistență și de viață numai prin legătura cu Roma, pe care a făcut-o din nou, la 1700, biserica ardeleană sub Mitropolitul Atanasie Anghel.

Cine, de bună credință și conștient, mai poate contesta și tăgădui astăzi că de aci, dela Unirea bisericicească cu Roma a lui Atanasie Anghel, și dela școala ardeleană, căreia această unire cu Roma i-a dat naștere, a venit înviorarea și învierea din nou a destinului românesc? Și cu toate acestea, ce greu destin ne apasă și până azi pe noi Români, din cauza prejudecăților care ne stăpânesc pe unii dintre noi și astăzi ca moștenire a trecutului nefericit!

Din cauza prejudecăților moștenite din trecutul slavo-bizantin, chiar și până astăzi, unii dintre noi, urâm Roma, hulim Roma, nu vrem să știm de Roma, ne ferim de Roma, ca de o primejdie, ca de o pacoste și ca de o năpastă. În orice caz:

Până astăzi neamul nostru românesc, în majoritatea lui, n'a ajuns să cunoască

și să se pătrundă de adevărul acesta, că cu Roma ne-am născut, în afară de Roma am tânjit și ne-am ofilit și tot numai cu Roma ne-am înviorat, că, în sfârșit destinul românesc nu se poate realiza fericit și desăvârșit decât în legătură cu Roma eternă și creștină, care a zămislit obârșia noastră și ca Români și ca creștini.

Până astăzi neamul nostru românesc, în majoritatea lui, n'a vrut să înțeleagă și să înă seamă nici faptul că chiar poporul unguresc, de origine turanică și barbară, ca și poporul polonez de origine slavă, s'au putut ridica la toată înălțimea culturii și civilizației europene grație legăturilor lor cu Roma, pe când noi Români, neam de cultură și civilizație străveche, am rămas în starea rudimentară din care abia azi ne silim să ieșim, fiindcă am nesocotit Roma și am făcut totul ca Roma să nu ne fi putut ajuta. Acesta este adevărul de care trebuie să fim conștienți toți Români în legătură cu destinul românesc și creștinesc al neamului nostru.

De aceea sfințirea unei biserici unite cu Roma, în mijlocul Bucureștilor, în inima Țării Românești (biserica „Maica Domnului” din str. Acvila, N. R.), este un eveniment epocal și providențial, căci înseamnă și trebuie să însemne o *platră de hotar* în destinul românesc, prin schimbarea raporturilor și legăturilor noastre cu Roma.

Realizând unirea bisericicească cu Roma, în realitate Români nu pierd nimic, nu schimbă nimic, căci toată viața lor religioasă rămâne absolut pe aceleași temelii, absolut așa cum a fost și cum este de veacuri cu același rit, cu aceleași slujbe și rugăciuni, cu aceleași cântări, cu aceeași credință, câștigând în schimb ecumenicitatea și universalitatea creștinească, intrând deplin în porunca și în idealul evanghelic, care poruncesc și propovăduiesc o turmă și un păstor, restabilind tradiția bisericicească cuprinsă în canoanele tuturor sinoadelor ecumenice recunoscute în ortodoxie, care prevăd întâietatea și supremația scaunului Roman la care au apelat și toți sfinții Părinți din epoca de aur, și ajungând în deplin acord și cu rugăciunile creștinești din fiecare zi, care se rostesc pentru unirea tuturor bisericilor creștine și a tuturor creștinilor, spre a putea realiza idealul propovăduit de Mântuitorul de a fi o turmă și un păstor.

De dragul sufletelor. Dintre Cuvioșii Părinți Basiliiani dela Obreja s'a ostenit mult în Paresimile acestui an, ținând rodnice misiuni populare de câte o săptămână și Cuvioșia Sa P. Vasile Dardai, în următoarele parohii:)

I. În Vicariatul Făgăraș 1. Iași, unde păstorește Păr. Matei Florea. Apropieri de Sf. Taine 744; s'au primit în mod sărbătorec în Reuniunea Mariană 177 membre și s'a înființat Agru cu 73 membri. La numărul cuminecărilor sunt a se socoti și credincioșii din Săvăstreni și o parte din Săsciori, cari au luat parte în număr impresionant. Incheierea s'a făcut în prezența mai multor frați Preoți din jur.

2. Ludșor. Preot: Miron Stroia Total: 387 cuminecări, 22 membre primite sărbătorește în Reuniunea Mariană și înființarea Agrului cu 24 membri. La mărturisiri a ajutat păr. Liviu Negrea. S'a mai înregistrat întoarcerea unei pocăite în sânul Bisericii.

3. Pojorta. Preot: Liviu Negrea. Preoți misionari: P. Vasile Dardai și P. Miron Moldovanu. Apropieri de Sf. Taine peste 400; — membre primite solemn în Reuniune; 50 — întoarcerea unei protestante în sânul Bisericii; — participarea credincioșilor din Lissa. Incheierea a fost onorată cu prezența mai multor frați preoți în frunte cu păr. Vicar al Făgărașului, G. Ivan.

4. Arpașul de sus. Cuminecări 140, — membre primite în Reuniune 30. Preot local păr. Ilie Boeriu. Incheierea s'a făcut în prezența păr. Vasile Vasu, delegat vicarial.

5. Viștea de jos. Preot local Păr. Gheorghe Șerban. Apropieri de Sf. Taine 160. La încheiere a luat parte și păr. Gheorghe Ivan, vicarul Făgărașului.

II. Vicariatul Timișoara (dieceza Lugoj): 6. Belotinți. Preot local păr. Iosif Neda. 160 apropieri de Sf. Taine; 38 membre primite sărbătorește în Reuniunea Mariană; cununia religioasă a trei perechi de concubinari; sfînjirea unei icoane donate de Dnă Dr. Mihailca din Radna, una dintre

cele mai marinimoase credincioase ce avem pe-acolo.

În afară de participarea cea mai deplină a credincioșilor la cele 2-3 predici la zi, au fost deosebit de impresionante și cu bun efect împăcarea credincioșilor, îndumăniți de ani de zile, mai ales în parohiile Iași Ludșor și Pojorta.

P. S. La Cătina, împreună cu P. Iosif Bal, a vestit cuvântul mântuirii și Preacuv. P. Gherasim Juca, egumenul sf. mănăstiri din Prislopul Silvașului. — Lăudat și preamărit fie Domnul pentru toate!

Discuții catehetice

(4)

6. Altă plângere dureroasă, dar îndreptățită, a păstorilor de suflete este, că cei competenți nu dau orele necesare pentru propunerea religiei, și de aici rezultatul slab al catehesei. Adevăr este că mare luptă trebuie să ducă catehetul cu învățătorii, cu directorul școlar, pentru a-și dobândi orele de religie recerute și fixarea lor pe timp potrivit și pedagogic.

Cu durere trebuie să constatăm că mai marii lumești ai noștri oricât vorbesc de morală, de cinste, de Dumnezeu, nu știu trage și concluziile acestor adevăruri și realități. An de an se pun noi și noi pedeci propovăduirii moralei și credinței, prin împușinarea orelor de religie. La unele școli și clase chiar prin ștergerea lor de tot. Apoi prin împingerea orelor de religie înapoia dexterităților în program și în timpul cel mai nepotrivit în orariu. Cunoaștem sat unde s'a fixat religia seara dela 5-6, deși la ora 4 este întunec, iar petrol nici în ruptul capului nu se află.

Știu că oricât s'ar trudi bietul catehet să convingă pe directorul școlar despre importanța studiului religiei, despre datoria de a-i da oarele prescrise prin lege, și de a-i le fixa rațional și pedagogic, nu reușește. Intru cât peste director mai e revizorul, inspectorul cari toți lovesc în religie, căci fiecare o împinge înapoi și mai ales azi, în aceste zile anormale, au atâtea motive de a nu satisface

porunca minții, că pe cum trupul fără suflet mort este, așa credința fără știință nefecunde, moarte aduce pentru individ ca și pentru colectivitate, familie, neam, sau lume. Dar inima adevăratului păstor, încălzită de străgătul Domnului: „Lăsați pe copii să vină la mine și nu-i opriți pe ei” va afla posibilitatea de a trece și această piedecă.

El trebuie să îi adune pe școlari la casa parohială, la vre-o altă casă, sau chiar la biserică, pentru cateheză. Să meargă la școală după sfârșitul orelor, ori chiar și în cele 10 minute de recreație să stea de vorbă cu ei, să îi adune în jurul său, să le dea sfaturi. Să îi catehizeze Dumineca și în sărbători. Aici la biserică să îi întrunească spre a-i învăța despre Dumnezeu, credință și morală, până va ajuta Tatăl ceresc să ne refacem școlile confesionale.

Nici în fața acestei piedeci, nu e permis să stăm cu mâinile în sân. Să nu ne pierdem curajul, ci să căutăm toate mijloacele prin cari am putea avea pe copii în jurul nostru.

Să vedem ce au făcut alții în asemenea situații. Și vom afla cazuri mai grele chiar decât ale noastre, și vom vedea ce au făcut și cum au știut acei preoți să își facă datoria.

Dacă nu mai poate nimic, încă să nu desperăm. Să ceară lumină dela Domnul prin rugăciuni ferbinți. Să ofere Domnului sfântă jertfă liturgică pentru a-i arăta calea pe care să o urmeze; să îi stea în ajutor să meargă pe acea cale, și să-și poată împlini misiunea de a fi „lumina lumii, sarea pământului”.

Adunarea tineretului în reuniuni de cântări, de lectură, încă sunt prilej pentru a suplini instrucția și educația religioasă.

Impărțirea de cărți, reviste religioase de cari avem și noi câteva, încă este un mijloc de a catehiza.

Tot așa chemarea școlarilor la sf. spovedanie și conducerea lor la sf. împărțășanie sunt tot ocazii de a le lumina mintea școlarilor și a le desăvârși inima. Prilejuri pe care nu cred că se va afla autoritate românească să nu ni le dea oricând le vom cere. Și alte mijloace și alte căi va afla inima de părinte pentru a-și putea instrui și educa fiii sulettești, dacă el va medita, reflecta și căuta.

FOIȚA „UNIRII”

Visul nostru

Visul nostru, cine-l știe oare?
Cine ni-l cetește din priviri?
Dimineața 'n răsărit de soare,
Și 'n amurg de tainice doiniri?

Visul nostru-i lacrimă sub geană,
Inimă străpunsă de pumnal;
Curcubeu, ce crește dintr'o rană
A crucificatului Ardeal!

Visul nostru-i spadă sub o cruce;
— Nu un scut bătut în steme de-aur —
Făt frumos ce aspre lupte duce
Cu acelaș milenar balaur.

Visul nostru-i pajură sprintărară,
Ce tot naște din cenușa lui, —
De ni-l cântă vântul, se 'nfioară
Codrii și nepoții Iancului!

Visul nostru-i azi bătut în cuie
La răscrucea unui veac de fier,
Și Calvarul tot mai sus îl suie:
Visul nostru însetat de Cer!

Petru Anca

Lumini în noapte

I Din Pastorală de Paști a Preast. IULIU al Clujului

[...] „Să cerem stăruitor și ferbinte acest har al Învierii Sfiate: *Pacea pentru lumea întreagă*. În foc și sânge sunt frământate neamurile toate. În durerile nașterii se chinuște lumea întreagă. Să-L rugăm pe Domnul să binecuvinteze nașterea lumii noi. Să lucreze ca un Atotputernic, ca din atâtea durere și suferință să se nască o lume nouă, întemeiată pe dragoste, cum deatâteori și atât de răspicat s'a rugat și a cerut urmașul lui Petru, Părintele creștinătății. Să scoată atotputernicia lui Dumnezeu, din atâtea rău, bine mare pentru omenirea întreagă ce zace în suferință, așezând El lume nouă, insuflețită de sufletul Său dumnezeesc: *Iubirea*.”

Iubirea lui Hristos, care pentru așezarea lumii noi l-a înălțat pe Cruce, aducând jertfa dragostei Sale pentru mântuirea lumii. Iubirea, suflet dumnezeesc din care ne-a dat nouă, întru care ne chiamăm și a avea suntem fiii lui Dumnezeu. — Iubirea a cărei răceală pare a prevesti sfârșitul lumii. Acest suflet să-l așeze Domnul la temeliea lumii noi. Din aceasta va răsări dreptatea și înfrățirea tuturor, pentru că iubirea care cuprinde toată legea și

profeții, rîu nu face, cum spune Apostolul neamurilor.

Dumnezeu va clădi această lume nouă. Dar împreună clăditori trebuie să fie unii fieștecare dintre noi. Clădirea lumii noi începe din noi. În sufletul nostru trebuie să coboare sufletul lui Hristos, dragostea Lui. Vieța noastră trebuie să fie așezată între vieța lui Hristos. Faptele noastre, faptele lui minii lui Hristos, împlinirea poruncilor Lui. Insufleții de iubirea lui Hristos nu vom face răul. Intru noi se va înstăpâni bunătatea, și bunătatea va rodi bine și mângâiere multă în jurul nostru.

Să se întemeieze lumea nouă a iubirii creștinești în familia noastră. Domnul Isus să stăpânească în sânul ei. Dragostea Lui să fie legea de îndreptare și pacea Lui va feri familia. Căsătoria curată și neprihănită, cu totul așezată în legea lui Hristos va fi izvor de sănătate și puternică vieță de înnoire pentru Biserică și neam. Cu stăpânirea sufletului Domnului Isus pe această cale se va întemeia vieța și lumea nouă a satelor și a obștei întregi. Aceasta e calea, și singura cale, de întemeiere de lume nouă, cu vieță nouă mai fericită, mai dreaptă, mai adevărată, pentru care a murit și a înviat Hristos.

Aceasta cale au verificat-o veacurile pentru toate neamurile. Ce s'a clădit cu su-

Să nu uităm ce spunea marele pedagog Herbert: „*Trebue să ne considerăm spirite inventive, capabili să găsim singuri, ceea ce e de făcut în fiecare împrejurare*“. Iar marele pedagog, al neamului nostru, G. S. Antonescu, auziți cum recomandă meditația: „Un educator trebue să se pregătiască prin meditații, reflecții, cercetări și știință, ca să fie în stare să simtă, să cunoască, să prindă și să judece faptele ce-i stau în față în situațiile în care se găsește“.

Și dacă la meditații mai avem lumina și ajutorul lui Dumnezeu, care a spus: *de vei avea credință și vei zice muntelui acestuia mută-te, fi-va*“, adică promite a face minuni chiar pentru cel ce crede, păstorul de suflete va afla posibilitatea să-și poată face cu vârf și indesat slujba de catehet.

Mai pre sus de toate însă îi trebue păstorului de suflete dragoste de suflete, dragostea de care vorbește sf. Pavel, dragostea pe care și laicii o cer, o admiră și o pun de temelie la orice, îndeosebi la educație.

Prof. V. P. Nicolau încheie cartea sa *Pedagogie și Cultură* așa: „Ținem a afirma încă odată, că pentru o bună reușită a învățământului, alături de metodă, educatorul are nevoie de multă știință, mult spirit logic și multă dragoste de copil. — Profesorul fără metodă chinuște. În vreme ce cel fără cunoștințe incurcă și omoară dragostea pentru știință. Cel mai periculos însă dste acela, căruia pe lângă toate acestea, îi lipsește dragostea pentru copii. Fără dragoste știința e rece și metoda formalism gol“.

Nu pot încheia decât cu vorbele Domnului „*Cel ce are urechi de auzit, să audă*“.

Un protopop mai bătrân

Paști, nu Paște. Din bătrâni așa s'a zis: Paști, nu Paște, cum fac mai nou unii pocindu-ne limba. În legătură cu aceasta are la d. T. Pisani în *Universul* (23. IV. 43) o înaresemnare pe cât de instructivă, pe atât de scâmbinevenită. Reținem și noi rândurile de mai altele de vale:

[...] „Gheorgaki al doilea Logofăt, scrie în *Condica* lui de obiceiuri vechi și noi: „Iară Joi întâi după Paști este obiceiul

sufletului lui Hristos, a stat și a biruit. Ce s'a clădit pe înțelepciune omenească, s'a prăbușit și s'a măcinat, cum se prăbușește și se măcină în văzul nostru așezarea lumii și a popoarelor întemeiate pe înțelepciunea omenească. Să clădim, dragii mei, ca înțelepți clăditori, începând cu sufletul nostru și cu familia noastră, așezând de temelie piatră nebiruită, pe Hristos, sufletul Lui. Clădirea noastră va sta și va birui cu biruința lui Hristos. Și „moartea va fi înghițită de biruință“.

„Paștile Domnului, să ne luminăm poave“. Lumina lui Hristos să lumineze tuturor pe calea vieții. Să urmăm calea părinților, a moși și strămoșilor noștri, cu credința neprihănită și neclătită. Să se trezească în sufletele noastre tot ce este bun și creștinesc în tradiția străbună, umblând cu sfințenie în curăția moravurilor, cu frica lui Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii. Și mai mult și mai presus de toate, întru iubirea lui Dumnezeu. Să păstrăm comoara scumpă a credinței la vatra familiilor noastre. Să ne fie și hrană și căldură și putere de viață. Să rămână Domnul pururea cu noi. Fericită va fi familia și casa noastră așezată în pacea Domnului și sub ocrotirea Maicii Lui Preasfinte.

Pruncii voștri să primească lumina lui Hristos din sufletul credincios al mamelor învățătoare cucernice, ele pe cari le vor bine-

vechiu de a face osfeștanie, care până acum se păstrează... „Fost-a obiceiul vechiu mai înainte de ziua Paștilor la toți boierii, dela vel Logofăt până la vel Comis aveau dar dela Domn, câte un postav mahut și câte un atlas florentin“. Apoi „s'au tăiat acele cheltuele de podoabele Paștilor“.

Creangă în *Amintiri din copilărie*, scrie: „Și așa, aproape de Paști, ne-am răzlețit unii de alții“.

Nici în proverbe nu găsești cuvântul Paște, la singular, decât numai la verbul a paște: *Paște murgule iarbă verde*. Când e vorba însă de sărbătoare, Paști e la plural: „A rămâne de răs ca fasolea de Paști“, adică a face ceva nepotrivit, ne la locul lui. „Femeia tot femeie și în ziua de Paști, — totdeauna slabă, fără judecată și nestatornică“. lămurește I. Zane în *Proverbele Românilor*.

Să spunem: dar „de Paști“, „sărbătoarea Paștilor“. Să nu slușim și cele sfinte“...

Graiu scribănesc

A purces la treabă osârduitorul în ale scrisului bisericesc, Arhim. Scriban. Se vede că n'a găsit ceva mai bun de făcut decât să înceapă a se crede filolog. Zis și făcut. S'a găsit omul întreabă să scrie împotriva limbii în care se tipărește *Unirea*. Firește că în *Slova Ortodoxă*, numărul din urmă. Cu orice preț vrea să fie dascăl al mânuitorilor de condeiu dela *Unirea* cea dela îmbinarea Târnavelor. Când nu crede că e bine să răstoarne tot ce scrie *Unirea* cu câte o vorbă aspră, purcede la treabă de filolog. Vrei nu vrei, trebuie să vorbești cu slavonisme, căci așa îi place Prea Cuvioșiei Sale. Și așa vrând să fie paznic al graiului bisericesc, Prea Cuvioșia ne aduce înapoi cu o sută de ani.

Dacă la Facultate un student îi cere să „semneze“, îl repede, spunând că Prea Cuvioșia Sa „iscălește“. — Oare vorba: a semna, nu e românească? La catedră P. C. Sa vorbește ca un cronicar. Iată o pildă: „Omilia este acel soi de grăire bisericească, în care preotul tâlcuește pe înțelesul tuturor un verset din Sfânta Scriptură“.

E frumoasă limba cronicarilor, dar nu e

pentru toate veacurile. De atunci s'a desvoltat mult graiul românesc și nu-l putem întoarce iarăși la cele trecute vremi.

E supărat foc P. C. Sa că a găsit în *Unirea* cuvântul dogmiferare. Oare până acum nu l-a întâlnit nicăiri? Noi credem că citește mult, aproape tot atât de mult cât scrie. E bine să se știe că la școale ortodoxe de bogoslovie se spune mereu că: Biserica are iacultatea de a dogmifera. Grăirea aceasta o întâlnim și în cărțile bisericești ortodoxe. Acolo e graiu curat românesc, dar dacă se tipărește la Blaj, e graiu păsăresc*).

Așa judecă P. C. Sa, și nu-și ține judecata numai pentru sine, ci o tipărește în toate gazetele, să știe toți. Nu degeaba spune Păr. Scriban că numele său se trage din vorba latinească: Scribens, și de aceea scrie mereu. Nu știi unde începe și unde sfârșește, dar scrie neîncetat și de toate, ca și cum ar fabrica povești. Ii place să se ia la harță cu toți oamenii și pe stradă și cu condeiu. Pe stradă nu-i scapă nimeni fără să-i facă observații, iar P. Cuvioșia Sa umblă toată iarna pe stradă cu un țol în spate. Oare de ce nu-și face o observație și P. C. Sale? — Se vede că e moralist numai pentru alții, nu și pentru sine. Dar asta îl privește.

Nu scapă nici gazetele ortodoxe de înțepăturile păr. Scriban, dar de *Unirea* dela Blaj se ocupă în mod cu totul deosebit. Nu-i scapă nici un rând și nici un nume. Se vede că ne iubește mult. (!) După ce citește se apucă să dea de știre la toți oamenii că nu i-a plăcut de noi, nici de cei mari, nici de cei mici. Nici cum nu-i facem pe plac. Dacă nu scriem, zice că e rău că nu scriem, iar

*) Se acată, bunăoară, de primarticolul: Graiul pietrilor, scris de Grigore Dascalu, și-l muștrulește pe acesta că de ce nu scrie: pietre, pietrelor? — Putea, Preacuviosul, să răstoiască Biblia, (ed. Sf. Sinod, 1914) și să vadă cum răspunde Mântuitorului fariseilor ce-l sfătuiau să-și certe ucenicii cari îl preamăriau dimpreună cu mulțimile: „Zic vouă, că de vor tăcea aceștia, pietrele vor grăi“. (Lc. 19, 40). Și dacă n'are altceva de lucrat, poate frunzări câți scriitori, de salon ori pentru prostime, va vrea, și va vedea că aceia pluralul cuvântului piatră nu înțeleg că-i „musai“ să-l scrie pietre și numai pietre. — Dar așa-i Preacuv. Scriban, cate-i dămereu cu Paște, și nu Paști: își are năbădăile sale și pace. Să și-le poarte sănătos.

sufletului lui Hristos, a stat și a biruit. Ce s'a clădit pe înțelepciune omenească, s'a prăbușit și s'a măcinat, cum se prăbușește și se măcină în văzul nostru așezarea lumii și a popoarelor întemeiate pe înțelepciunea omenească. Să clădim, dragii mei, ca înțelepți clăditori, începând cu sufletul nostru și cu familia noastră, așezând de temelie piatră nebiruită, pe Hristos, sufletul Lui. Clădirea noastră va sta și va birui cu biruința lui Hristos. Și „moartea va fi înghițită de biruință“.

„Paștile Domnului, să ne luminăm poave“. Lumina lui Hristos să lumineze tuturor pe calea vieții. Să urmăm calea părinților, a moși și strămoșilor noștri, cu credința neprihănită și neclătită. Să se trezească în sufletele noastre tot ce este bun și creștinesc în tradiția străbună, umblând cu sfințenie în curăția moravurilor, cu frica lui Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii. Și mai mult și mai presus de toate, întru iubirea lui Dumnezeu. Să păstrăm comoara scumpă a credinței la vatra familiilor noastre. Să ne fie și hrană și căldură și putere de viață. Să rămână Domnul pururea cu noi. Fericită va fi familia și casa noastră așezată în pacea Domnului și sub ocrotirea Maicii Lui Preasfinte.

Pruncii voștri să primească lumina lui Hristos din sufletul credincios al mamelor învățătoare cucernice, ele pe cari le vor bine-

cuvânta o vieață întreagă pentru lumina ce le-au așezat-o în suflet și pentru merindea bună ce le-au dat-o pe calea vieții. Părinți buni, să fiți pildă vie pentru scumpele odrasle, darul dumnezeesc de plămădă nouă și curată pentru înnoirea bisericii...“

II. Din pastoraia de Paști a Preasf. ALEXANDRU al Maramureșului

[...] Viața Mântuitorului o găsim, înfățișată pe scurt, dar într'un chip cu adevărat magistral, și pare-că prinsă anume pentru gândul ce Ne stăpânește în această carte de învățătură, acolo, unde sf. apostol Petru, chemat, la îndemnul unui inger, de sutașul păgân Corneliu — „ale cărui rugăciuni și milostenii s'au suit, cum citim în Faptele Apostolilor (10, 4), întru pomenire înaintea lui Dumnezeu“ —, primește și pe păgâni în împărăția Bisericii, care se deschide prin taina botezului.

Pregătit și el însuși anume, în chip minunat, pentru acest însemnat început al încreștinării neamurilor, sf. apostol Petru, cel dintâiu cap văzut al bisericii, începe prin a spune lui Corneliu și altora mulți (rudenii și prietenii), cari se adunase la dânsul, că dacă a urmat chemarea ce i-s'a făcut — lui, bărbatului evreu, care n'ar fi fost în drept să se apropie de cei de alt neam —, este pentru că „Dumnezeu i-a arătat că pe nici un om

să nu-l zică spurcat, sau necurat“ (10, 28). Iar când sutașul Corneliu îi arată, cum și pentru ce l-a chemat și i-a zis că „acum dară noi toți înaintea lui Dumnezeu suntem de față, ca să ascultăm toate câte sunt poruncite ție deli Dumnezeu“ (10, 33), sf. Petru — care nu grăiește aici dela sine, ci spune cuvintele Celui ce l-a trimis, a Spiritului Sfânt — le arată pe scurt taina măreață a vieții Mântuitorului. „Dumnezeu, spune el, ... a trimis cuvânt fiilor lui Israil, vestind pace prin Isus Hristos, care este Domnul tuturor“. „Voi știți, urmează sf. apostol, ce s'a făcut prin toată Iudea, începând dela Galilea, după botezul, pe care l-a propovăduit Ioan. Cum a uns Dumnezeu cu Spirit Sfânt și cu putere pe Isus Hristos cel din Nazaret, care a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei impresurați de diavolul, căci Dumnezeu era cu dânsul. Și noi suntem mărturii pentru toate câte a făcut... acesta, pe care l-au omorât, spânzurându-l pe lemn. Pe acesta Dumnezeu l-a înviat a treia zi, și l-a lăsat să se arate, nu la tot poporul, ci nouă, mărturiilor celor mai înainte rânduite dela Dumnezeu, cari am mâncat și am beut împreună cu el după ce a înviat din morți. Și ne-a poruncit nouă să propovăduim poporului și să mărturisim, că el este rânduit de Dumnezeu judecătorul viilor și al morților. De acesta mărturisesc toți pro-

